

Directoraat-Generaal Milieubeheer
Directie Klimaatverandering en Industrie
Project Schoon en Zuinig

Rijnstraat 8
Postbus 20951
2500 EZ Den Haag
Interne postcode 650

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Beantwoording kamervragen van de leden Jansen (SP) en Samsom (PvdA) over de bouw van nieuwe kolencentrale Geertruidenberg. Tevens ook vragen van het lid Duyvendak (Groenlinks) over kolencentrales

Datum

Kenmerk
KvI2007058621

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u, mede namens de Minister van Economische Zaken, de antwoorden op de vragen gesteld door de leden Jansen (SP) en Samsom (PvdA) over de bouw van een nieuwe kolencentrale in Geertruidenberg (ingezonden 1 juni 2007 met nummer 2060716820). Tevens ook de vragen gesteld door het lid Duyvendak (Groenlinks) over kolencentrales (ingezonden 1 juni 2007 met nummer 2060716830).

2060716820

Vraag 1

Hebt u kennis genomen van het voornemen van Essent om een nieuwe kolencentrale te bouwen in Geertruidenberg 1), terwijl E.ON, RWE, Elektrabel en NUON eerder bekend gemaakt hebben plannen voor kolencentrales te zullen indienen?

Antwoord

Ja. Gezien haar betrokkenheid, beantwoord ik uw vragen mede namens de minister van Economische Zaken.

Vraag 2

Vindt u de bouw van vijf kolencentrales acceptabel in het licht van uw ambities met betrekking tot het klimaatbeleid? Zo neen, wat gaat u ondernemen om deze plannen tegen te houden, dan wel, welke eisen gaat u stellen aan het minimaliseren van de emissies van CO₂, SO₂, NO_x en fijnstof?

Antwoord

Ik kan mij goed voorstellen dat de aangekondigde bouw van vijf kolencentrales in Nederland deze vraag doet opkomen. Passen al deze plannen wel bij de Nederlandse en Europese klimaatambities? In zowel Europa als in Nederland is besloten de klimaat- en energiebakens te gaan verzetten. De internationale impasse rond het klimaatbeleid moest worden doorbroken. Er is gekozen voor scherpe ambities voor 2020, voor het terugdringen van de emissies van broeikasgassen, voor het fors verhogen van het tempo van energiebesparing en voor een sterke toename van de inzet van hernieuwbare energiebronnen. Deze ambities, daar ben ik zeker van, zullen niet zonder gevolgen blijven voor de ontwikkeling van de energievraag en voor de inzet van fossiele brandstoffen. Een tempo van 2% energiebesparing per jaar zal de vraag verminderen en gecombineerd met het dekken van mogelijk eenderde deel van de elektriciteitsbehoefte met hernieuwbare bronnen kan dit niet zonder gevolgen blijven voor de aanbodzijde van fossiele opwekking. Het is dus zeer de vraag of de marktcondities voor centrales gebaseerd op fossiele energiebronnen nog dezelfde zijn als ten tijde van de aanvraag van de betreffende milieuvergunningen. Investeerders in nieuwe centrales zullen hier rekening mee moeten houden.

Los van de vraag hoeveel nieuwe centrales worden gebouwd ben ik van mening dat we kolen als fossiele brandstof niet kunnen missen met het oog op een betrouwbare, op de lange termijn gerichte energievoorziening. En het heeft ook geen zin om als Nederland daarin een andere positie te kiezen dan andere landen doen. Zowel de energievoorziening als het klimaatprobleem hebben immers een mondiale dimensie. Maar ik ben er ook van overtuigd dat de CO₂-emissies van kolencentrales op termijn niet meer zijn te combineren met onze klimaatambities. Daarom zullen we het komende decennium zo snel mogelijk in Europees verband moeten toewerken naar een situatie waarbij de afvang en ondergrondse opslag van CO₂ stand der techniek wordt, waarmee het in het kader van de vergunningverlening zal worden voorgeschreven en de kosten voor rekening van de exploitant zijn, c.q. worden opgevangen binnen het Europese systeem van emissiehandel. Mijn inzet in Europees verband is om deze situatie binnen 10 jaar te bereiken. Als een bedrijf nu kolencentrales wil bouwen, zal ze in haar financiële prognoses hiermee rekening moeten houden.

Op dit moment werkt de Europese Commissie aan herziening van het Europese handelssysteem. Nederland en andere lidstaten pleiten voor meer harmonisatie en toewijzing van de rechten op Europees niveau, met per sector een emissieplafond, ondermeer voor de elektriciteitssector. In die situatie hevelt elke lidstaat een stuk nationale emissieruimte over naar Europa. Alle Europese centrales krijgen dan vanuit de gezamenlijke emissieruimte rechten toebedeeld waarbij het wat betreft CO₂ niet meer uitmaakt

waar centrales staan. De emissies van deze centrales worden immers opgevangen binnen het Europese plafond. Ze drukken daarmee niet meer op de doelen van het Nederlandse klimaatbeleid. Dit neemt niet weg dat de energiecentrales gezamenlijk wel moeten bijdragen aan de Europese klimaatdoelstellingen.

Nieuwe kolencentrales die de komende jaren worden gebouwd, moeten al zijn voorbereid op de toekomstige toepassing van CCS en energiebedrijven moeten daarnaast investeren in de ontwikkeling, demonstratie en toepassing van CO₂-afvang en opslag (CCS). Deze boodschap draag ik samen met de minister van Economische Zaken uit. In hun recente aanbod ten behoeve van de klimaatambities van het kabinet heeft elk van de betrokken elektriciteitsproducenten deze lijn onderschreven. De bedrijven hebben zich bereid verklaard te investeren in CCS mits de overheid daartoe ook bijdraagt door de juiste condities te scheppen. De komende maanden zal worden uitgewerkt welke die condities zijn en welke rol daarbij voor de overheid past. Duidelijk is dat financiële steun van de overheid (nationaal en Europees) tijdelijk is en zich zal richten op de ontwikkelings- en demonstratiefase die we nog moeten doorlopen. Daarna zal CCS zichzelf moeten bedruipen.

Bovenstaande ingrediënten, emissiehandel met voor de elektriciteitscentrales een Europees plafond, een significante inzet van biomassa en toepassing van CCS, maken dat ik de bouw van nieuwe kolencentrales uiteindelijk acceptabel vind in het licht van de klimaatambities van het kabinet.

De bouw van nieuwe kolencentrales is niet van invloed op de inspanningen van het kabinet op het terrein van energiebesparing en hernieuwbare energie. Deze inspanningen zullen onverminderd gericht blijven op het realiseren van de doelen uit het Coalitie-akkoord. Ook de aandacht en mogelijkheden voor decentrale opwektechnieken zullen er niet door verminderen. De energietransitie zal zich overall moeten voltrekken. Daarbij bieden de nieuwe kolencentrales wel de mogelijkheid op grote schaal biomassa als brandstof in te zetten, hetgeen eveneens een grote bijdrage kan leveren aan de ambities met betrekking tot het klimaatbeleid.

Wat betreft de emissies van de andere in de vraag genoemde milieuverontreinigende stoffen verwacht ik dat de betreffende milieuvergunningen van de provincies zeer ambitieus zullen zijn en verantwoord in het licht van de Europese verplichtingen die Nederland op dat punt heeft. Vanuit mijn departement vindt hierover intensief overleg plaats met de betreffende provincies en de bedrijven. Ik zet mij ervoor in dat er in Nederland op het punt van de milieuvoorschriften grosso modo een level playing field ontstaat met strenge eisen met als uitkomst dat de nieuwe kolencentrales zondermeer de schoonste van Europa zullen zijn. Alles wijst erop dat zowel de bedrijven als de provincies zich het belang hiervan realiseren.

Tot slot ga ik ervan uit dat de nieuwbouw van efficiëntere kolencentrales er in de periode tot 2020 toe zal leiden dat de oudste en minst efficiënte kolencentrales uit bedrijf zullen worden genomen.

Vraag 3

Kunt u op basis van bestaande wetgeving bouwplannen blokkeren dan wel alle randvoorwaarden stellen die u in het kader van het klimaatbeleid noodzakelijk acht?

Zo ja, welke mogelijkheden heeft u? Zo neen, op welke termijn kan de Kamer voorstellen tegemoet zien om dit alsnog te regelen?

Antwoord

Zoals u weet is de elektriciteitsproductie geliberaliseerd en kan de overheid geen bouwplannen blokkeren. De overheid geeft aan onder welke randvoorwaarden kolencentrales mogen worden gebouwd. Voor wat betreft de milieu-aspecten zijn dat het rijk (voor CO₂) en de provincie (voor stoffen zoals de verzurende emissies). Voor CO₂ staat de Europese richtlijn inzake emissiehandel het mij niet toe eisen aan de emissie

van deze stof te stellen. Zoals ik in het antwoord op vraag 2 heb aangegeven heb ik er echter voldoende vertrouwen in dat het CO₂-emissiehandelssysteem uiteindelijk, in combinatie met de toepassing van CCS en de grootschalige inzet van biomassa, een voldoende krachtig instrument is om kolencentrales te kunnen toestaan binnen de klimaatambities van Nederland en Europa.

Vraag 4

Bent u voornemens subsidies te verstrekken aan experimenten voor CO₂-opslag? Zo ja, welke randvoorwaarden met betrekking tot het netto afvangrendement en het maximale energieverlies ten behoeve van de afvang en opslag gaat u verbinden aan eventuele subsidies?

Antwoord

Ja, in de ontwikkelings- en demonstratiefase die we nog moeten doorlopen ben ik daartoe bereid. Recent is bekendgemaakt dat het kabinet 80 mln euro beschikbaar stelt voor kleine demonstratieprojecten met CO₂-afvang en –opslag (CCS) die in de periode 2008-2012 gerealiseerd moeten worden. Deze projecten hebben een kleine schaal en zijn nog niet of nauwelijks van invloed op het rendement van de energieconversie. Deze experimenten zijn ondermeer bedoeld om meer kennis te verwerven over het rendementsverlies en te onderzoeken hoe dat kan worden beperkt. Daarom is het op dit moment niet mogelijk al randvoorwaarden op die punten te formuleren. Na de komende demonstratieprojecten zal een beter beeld bestaan van de eisen die aan de volgende fase van marktintroductie aan de techniek kunnen worden gesteld.

Ik verwacht dat CCS in de nabije toekomst onvermijdelijk zal worden als mitigatiemaatregel binnen het klimaatbeleid. De betrokken energiebedrijven hebben dit recent in hun aanbod voor de klimaatambities van dit kabinet bevestigd waarbij ze aangeven dat ze op middellange termijn enkele grote demonstratieprojecten willen realiseren mits het kabinet het benodigde flankerend beleid gaat voeren. In het werkprogramma van het project Schoon en Zuinig zal ik op dit aanbod reageren. Uitgangspunt daarbij is dat de kosten van CCS, vanaf het moment dat het stand der techniek is en kan worden voorgeschreven, voor rekening van de exploitant zijn.

Vraag 5

Waarom ziet u ervan af om (van meet af aan) de kosten voor de CO₂ opslag te internaliseren in de energieprijis?

Antwoord

De kosten van CO₂-emissiereductie maken thans reeds deel uit van de elektriciteitsprijs via het mechanisme van de CO₂-handel. Internalisering van de kosten van CCS is een goed uitgangspunt mits dit geharmoniseerd in Europees verband gebeurt. Ik ga ervan uit dat dit uiteindelijk zal gebeuren doordat CCS onderdeel gaat vormen van het Europese handelssysteem waarin de rechten niet langer gratis worden verstrekt, dan wel dat de techniek van CCS mettertijd in Europees verband wordt voorgeschreven. Tot die situatie is bereikt is flankerend overheidsbeleid relevant. Ik ga ervan uit dat dit zich zal voordoen bij de grotere demonstratieprojecten.

1) <http://www.refdag.nl/artikel/1303487/Kolencentrale+Essent+komt+in+Geertruidenberg.html>

2060716830

Vraag 1

Bent u bekend met de plannen voor de bouw van vijf kolencentrales, te weten twee in de Eemshaven (RWE en NUON), twee op de Maasvlakte (E.ON en Electrabel) en één in Geertruidenberg (Essent) met een gezamenlijk vermogen van rond 5000 megawatt?

Antwoord

Ja. Gezien haar betrokkenheid, beantwoord ik uw vragen mede namens de minister van Economische Zaken.

Vraag 2

In hoeverre passen deze kolencentrales in de ambitie van 30% reductie van de emissie van broeikasgassen in 2020 ten opzichte van 1990?

Antwoord

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik u naar mijn antwoord op de vragen van de leden Samsom (PvdA) en Jansen (SP).

Vraag 3

Wat is de stand van zaken met de vergunningprocedure voor elk van deze kolencentrales?

Antwoord

Voor vier van de vijf bouwplannen (in Rijnmond en de Eemshaven) zullen naar verwachting op korte termijn vergunningen worden afgegeven.

Vraag 4

Heeft er al contact plaatsgevonden met de toekomstige exploitanten van deze kolencentrales voor de toewijzing van CO₂-emissierechten voor nieuwkomers of gaat dit in de nabije toekomst plaatsvinden? Zo ja, waaruit bestaat dit contact en wat is er besproken?

Antwoord

In z'n algemeenheid komt de toewijzing van CO₂-emissierechten aan de orde in het kader van het nationale allocatieplan. Voorzover nieuwe kolencentrales in bedrijf worden genomen vóór 2013 staat in het Nationaal Allocatie Plan II beschreven wat hiervoor de procedure is en hoe de hoeveelheid toe te wijzen rechten worden berekend. Het NAP II is het afgelopen jaar meerdere keren met uw Tweede Kamer besproken.

De procedure en methodiek van toewijzing van rechten na 2012 is onderwerp van de review van het Europese handelssysteem (ETS). Zoals u bekend zet het kabinet in op een versterkte Europese harmonisatie en op het zoveel mogelijk veilen van de rechten voor de elektriciteitsproductie. Verder stelt Nederland hierbij de positie aan de orde van grootverbruikers van elektriciteit die mondiaal concurreren en voor wie de doorberekening van kosten van CO₂-rechten een concurrentienadeel kan betekenen.

Vraag 5

Bent u bereid ervoor te zorgen dat ófwel nieuwe kolencentrales evenveel emissierechten krijgen als nieuwe gascentrales van gelijk vermogen, ófwel dat de emissierechten van nieuwe centrales worden geveild, om zo een gelijk speelveld te creëren tussen kolen- en gascentrales en vuile technieken niet te belonen? Zo neen, waarom niet?

Antwoord

Zie ook mijn antwoord op vraag 4. Voor de periode tot 2013 ligt de systematiek vast, voor de periode erna is het onderwerp van de herziening van de Europese richtlijn. Maar het kabinet is er voorstander van om een zo groot mogelijk deel (bijvoorkeur 100%) van de beschikbare emissierechten voor de elektriciteitsopwekking te veilen. Dit heeft tot gevolg dat kolencentrales veel meer rechten zullen moeten kopen dan aardgasgestookte centrales, tenzij de kolencentrales biomassa stoken of de CO₂ afvangen en ondergronds opslaan.

Vraag 6

Waarom heeft u op 27 april jl. een intentieverklaring getekend met Nuon over het faciliteren van CO₂-opslag bij de door Nuon gewenste kolencentrale in de Eemshaven, terwijl de Kamer in het AO op 15 maart jl. uitdrukkelijk heeft verzocht op het gebied van kolencentrales geen onomkeerbare besluiten te nemen en u via deze route impliciet de komst van een kolencentrale goedkeurt én faciliteert?

Antwoord

Zoals u weet is de elektriciteitsproductie geliberaliseerd en is het kabinet niet meer in de positie dat zij bouwplannen goedkeurt of zou kunnen blokkeren. Onomkeerbare besluiten zijn dus niet aan de orde. Voor mijn standpunt over kolencentrales verwijs ik u voor het overige korthedshalve naar mijn beantwoording van de vragen van de leden Samsom (PvdA) en Jansen (SP).

Vraag 7

Wat betekent concreet dat u in deze intentieverklaring heeft toegezegd u te zullen inspannen voor "het wegnemen van eventuele barrières in en het creëren van nationaal beleid en/of regelgeving"? Betekent dit ook - aangezien aan CO₂-opslag noodzakelijkerwijs voorafgaat dat er sprake moet zijn van CO₂-productie - dat u de barrières wegneemt met betrekking tot de realisatie van de kolencentrale zelf? Zo neen, waarom niet?

Antwoord

Nee, dat betekent het niet omdat ik niet in de positie ben om de bouw van kolencentrales te kunnen blokkeren. Wel stel ik vanuit het milieubeleid, samen met de provincies die bevoegd gezag zijn bij de milieuvergunning, randvoorwaarden aan die bouw. Daarbij hoort dat nieuwe kolencentrales zijn toegerust op toekomstige toepassing van CCS (capture ready). Ik ben zeer content dat de producenten van elektriciteit dat kortgeleden hebben toegezegd. Verder wil ik samen met de initiatiefnemers van de nieuwe kolencentrales graag bevorderen dat CCS zo snel mogelijk, mijn inzet is binnen 10 jaar, stand der techniek wordt, hetgeen kan door samen enkele grote demonstratieprojecten te gaan opzetten. Dat is het belangrijkste doel van de intentieverklaring met Nuon en de provincie Groningen.

Vraag 8

Is het waar dat TenneT het hoogspanningsnet in de Eemshaven voor een bedrag van 85 miljoen euro gaat uitbreiden, met als voornaamste reden dat daarmee de kolencentrales in de Eemshaven aangesloten kunnen worden op het landelijk net?

Antwoord

TenneT heeft de wettelijke plicht op aanvraag elke installatie aan te sluiten. De netcapaciteit rond de Eemshaven is thans onvoldoende om alle aanvragers van een nieuwe aansluiting te faciliteren. Naast de installaties van NUON en RWE, staat ook een groot aantal duurzame elektriciteitsproducenten in de rij om aangesloten te worden. In samenspraak met Tennet en de NMA is de minister van Economische Zaken akkoord gegaan met het voornemen van TenneT - indien nodig - voor een bedrag van M€ 85 te investeren in nieuwe netcapaciteit.

Vraag 9

Deelt u het standpunt dat de uitbreiding van het hoogspanningsnet om deze reden een politieke keuze is, die met de Kamer besproken moet worden, onder andere in het kader van het programma "Schoon en zuinig"? Zo neen, waarom niet?

Antwoord

Nee. Ik herhaal hier graag dat de elektriciteitsproductie is geliberaliseerd en dat het kabinet niet meer in de positie is dat zij bouwplannen zou kunnen blokkeren. Evenmin heeft TenneT de titel het afsluiten van een kolencentrale te weigeren. Het hoogspanningsnet zal te allen tijde ten dienste moeten staan aan de markt, zowel de producenten als de consumenten. De beheerders van de netten moeten in een heldere en transparante omgeving kunnen werken en zullen juist gevrijwaard moeten worden van het maken van politieke keuzes.

Hoogachtend,
de Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

dr. Jacqueline Cramer